

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 2159/1 од 2.10.2015, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, изабрана је Комисија за избор једног редовног професора за ужу научну област Српска књижевност, предмет Српска књижевност 20. века. На основу конкурса објављеног у листу *Политика* бр. 36603 од 5. 10. 2015. Комисија подноси Изборном већу Филолошког факултета следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за редовног професора за ужу научну област Српска књижевност, предмет Српска књижевност 20. века, пријавио се један кандидат, др Александар Јерков, ванредни професор за ужу научну област Српска књижевност, предмет Српска књижевност 20. века, који је уз пријаву приложио предвиђену документацију (биографија, библиографија, објављене књиге и други радови).

I. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Проф. др Александар Јерков рођен је 1960. године у Београду, где је завршио основну школу, гимназију и Филолошки факултет. Дипломирао је на Групи за југословенске књижевности са општом књижевношћу Филолошког факултета у Београду. Магистрирао је на Групи за науку о књижевности тезом „Улога приповедачке самосвести у обликовању фикционалног света књижевног дела у српској прози од 1965. до 1980. године”, а докторирао је на истом факултету одбранивши тезу „Особености приповедачког поступка у романима Иве Андрића, Владана Деснице, Меше Селимовића, Милоша Црњанског и Данила Киша (видови иманентне поетике)” пред комисијом у чијем саставу су били проф. др Слободан Ж. Марковић, проф. др Новица Петковић и академик Предраг Палавистра. Од 1984. године радио је као асистент-приправник, затим као асистент, доцент и од 2010. као ванредни професор за Српску књижевност XX века.

У два узастопна мандата (2002-2006) проф. др Александар Јерков био је продекан за науку и међународну сарадњу Филолошког факултета, а обављао је и друге дужности (био је члан Савета, руководио је Комисијом за израду Статута и дисциплинском комисијом и сл.).Професор Јерков је активно учествовао у животу и раду Факултета и давао му свој допринос у свим стручним и организационим питањима, у развоју наставе и односа са студентима и студентским телима.

На Филолошком факултету предавао је Српску књижевност XX века, Увод у тумачење књижевног дела и изборне курсеве везане за те области, а курсеве из теорије културе, савремене херменеутике и теорије књижевности водио је на постдипломским и докторским програмима Академске алтернативне образовне мреже, Филозофског факултета у Новом Саду и Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу. Српску књижевност предавао је на славистичким катедрама у Америци (Универзитет Мичиген у Ен Арбору) и Немачкој (Универзитет Еберхард Карл у Тибингену), те на Филозофском факултету у Загребу, док је на више славистичких катедара у Европи (Немачка, Француска, Италија, Пољска, Украјина, Мађарска, Грчка и земље региона) и у Америци држао предавања по позиву.

Проф. др Александар Јерков био је на дужим студијским боравцима у Енглеској, Немачкој, Француској и у САД. Био је стипендиста Фулбрајтове фондације и ДААД фондације, а као стипендиста Дартмут колеџа учествовао је у раду „Школе критике и теорије”, програму постдокторских студија којим је руководио Џефри Хартман. На овом програму завршио је специјализацију из филозофије дискурса („Визуелни дискурс од Декарта до Лакана”) код проф. Мартина Џеја и теорије књижевности („Етика читања”) код проф. Џозефа Хилиса Милера.

Проф. др Александар Јерков је учествовао у раду више истраживачких пројеката које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, а сада је укључен у пројекте „Смена поетичких парадигми у српској књижевности двадесетог века: национални и европски контекст“ (пројекат број 178016) којим руководи проф. др Јован Делић и у међународни пројекат проучавања постмодернизма у Европи под руководством професора Филипа Дероса (Сорбона 3), те у нови пројекат Заједнице универзитета Париза посвећен

компаративном истраживању поезике. Проф. др Александар Јерков руководи српском страном пројекта проучавања савремене српске и македонске књижевности при САНУ.

Савет Универзитета у Београду изабрао га је 2013.године за управника Универзитетске библиотеке где је од тада у допунском радном односу у складу са статутом Универзитета, Филолошког факултета и Универзитетске библиотеке.

Поред академске каријере, Александар Јерков био је уредник *Студента*, затим главни уредник *Видика*, главни и одговорни уредник Издавачког предузећа „Просвета”, уредник „Платоа” и главни уредник „Моно и Мањане“, у којој је руководио изработом *Велике енциклопедије Ларус* у пет томова, а био је и члан редакције још неких часописа.

Књижевну критику пише и објављује од 1977. године, а учествује редовно на скуповима и у научним пројектима у земљи и иностранству. За студију *Од модернизма до постмодерне* добио је награду „Јединства” за књигу године, за *Нову текстуалност* награду за књигу године „Октоиха”, а за *Смисао (српског) стиха: Само/оспоривање* додељена му је награда за критику „Ђорђе Јовановић”. Награду „Милан Богдановић” за књижевну критику добио је 1993. године.

II. БИБЛИОГРАФИЈА

Др Александар Јерков приложио је своју изабрану библиографију организовану ради прегледности на радове пре избора у звање ванредног професора и после њега (коју дајемо онако како ју је кандидат приложио, у истом облику у којем је већ била пред овим Већем приликом избора др Јеркова за ванредног професора):

Изабрана библиографија до избора за доцента

Књиге

Metod i fantazma. Kritika proze, Beograd, Književna omladina Srbije, 1982.

Od modernizma do postmoderne. Pripovedač i poetika, priča i smrt, Priština/Gornji Milanovac, Jedinstvo/Dečje novine, 1991.

Nova tekstualnost. Oglеди o srpskoj prozi postmodernog doba, Nikšić/ Podgorica/ Beograd, Unireks/ Prosveta/ Oktoih, 1992.

Антологije

SAVREMENA ANGLO-AMERIČKA KNJIŽEVNA KRITIKA (izbor i uvodna studija A. Jerkov), *Književna kritika*, 1983/2.

GOSPODAR PRIČA. Izbor iz mlade srpske proze (izbor i uvodna studija A. Jerkov), *Republika*, 1984/9.

Antologija srpske proze postmodernog doba (izbor i uvodna studija A. Jerkov), Beograd, Srpska književna zadruga, 1992.

Antologija beogradske priče I–II (izbor i pogovor A. Jerkov), Beograd, Vreme knjige, 1994.

Izabrane priče Beogradske manufakture snova (izbor i predgovor A. Jerkov), Beograd, Dental, 1995.

Зборници критичких текстова и студија

POSTMODERNA NA TRGU, priredili Želidrag Nikčević, Aleksandar Jerkov, Gojko Božović, Podgorica, Oktoih, 1994.

Приређена издања и студије у њима

„Postmoderna romansa“, u: *Postmoderna na trgu*, priredili Želidrag Nikčević, Aleksandar Jerkov, Gojko Božović, Podgorica, Oktoih, 1994.

„Kulturna poetika i urbana imaginacija“, u: Milorad Pavić, *Zapis na konjskom ćebetu. Nove beogradske priče* (izbor i pogovor A. Jerkov), Beograd, Draganić, 1994. (² 1999).

„Palimpsesti mediteranskih kultura“, u: Milorad Pavić, *Mediterranske priče* (izbor i pogovor A. Jerkov), Podgorica, Oktoih, 1995.

„Poetičke promene i savremeno čitanje Milovana Đ. Glišića“, u: Milovan Đ. Glišić, *Izabrane pripovetke* (izbor i pogovor A. Jerkov), Beograd, Draganić, 1995.

„Od nove tekstualnosti do kulturne poetike“, u: Milorad Pavić, *Zauvek i dan više. Pogovor Sabranim delima*, (priređili Jasmina Miahjlović i Aleksandar Jerkov), Beograd, Draganić, 1996. (*Sabrana dela Milorada Pavića 10*).

„Grčka lirika i Sapfina stihovi“, u: Sapfo, *Lirika* (izbor i pogovor A. Jerkov), Podgorica, Unireks, 1996.

„Duh sažetosti“, u: Mihajlo Pantić, *Ne mogu da se setim jedne rečenice*, Beograd, Stubovi kulture, 1996.

„Ljubav u pričama Ive Andrića“, u: Ivo Andrić, *Ljubav u kasabi* (izbor i pogovor A. Jerkov), Beograd, Jugoslovenska knjiga, 1997.

„Duh koji putuje u zapisima Miloša Crnjanskog“, u: Miloš Crnjanski, *Ljubav u Toskani* (izbor i pogovor A. Jerkov), Beograd, Jugoslovenska knjiga, 1997.

„Derviš i smrt“, u: Meša Selimović: *Derviš i smrt* priredio i pogovor napisao A. Jerkov), Podgorica, Unireks, b.g.

„Poezija Ive Andrića“, u: Ivo Andrić, *Poezija* (izbor i pogovor A. Jerkov), Sremski Karlovci, Kairos, 1998.

„O ravnoteži u priči, koje nema“, u: Stanislav Vinaver: *Priče koje su izgubile ravnotežu. Misli* (priređio i pogovor napisao A. Jerkov), Beograd, Jugoslovenska knjiga, 1999.

*

„Moderni pogledi u pripovedanju i mišljenju Isidore Sekulić“, u: Isidora Sekulić, *Šta ja vidim* (izbor i pogovor A. Jerkov), Beograd, Jugoslovenska knjiga, 2001.

„Osvrt na izbor KNJIGE VEKA“, u: *KNJIGA VEKA*, priredili Aleksandar Jerkov i Dragan Bogutović, Pančevo, Mali Nemo, 2001.

„*Homo postpoeticus*“, u: Danilo Kiš, *Post homo poeticus. Izabrani eseji* (priređio i pogovor napisao Aleksandar Jerkov), Skopje, MAGOR, 2003.

„Zlatna knjiga Meše Selimovića“, u: Meša Selimović, *Derviš i smrt* (priređio i pogovor napisao Aleksandar Jerkov), Beograd, NIN/Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2004.

„Dogled i nedogled“, pogovor za: Petar Širilov, *Zemlja u dogledu*, Beograd, Narodna knjiga, 1980.

„Anđeo i priča. Oblikovanje poetike u prozi Davida Albaharija“, pogovor za: David Albahari, *Cink*, Beograd, Filip Višnjić, 1988.

„Ni krug, ni zvezda“, pogovor za: Slobodan Mandić, *Vreme očeva*, Beograd, Filip Višnjić, 1988.

„Nova tekstualnost“, pogovor za: Milorad Pavić, *Anahoret u Njujorku. Sabrana dela*, Beograd, Prosveta, 1990.

„Granična situacija pisanja“, u: *KNJIŽEVNO DJELO MEŠE SELIMOVIĆA*, Sarajevo, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, i dr., 1990.

„Okvir, ram, pukotina. Imanentna poetika romana Danila Kiša“, u: *Danilo Kiš između Cetinja i panonskog potopa* (Zbornik radova sa naučnog skupa, Cetinje, 15–17. oktobra 1993), Cetinje, 1993.

„Estetika neveselog. O poeziji Miloša Crnjanskog“ / „Szomorúság esztétikája. Miloš Crnjanski költészetében“, u: *Miloš Crnjanski 1893–1977*, Srpski institut „Miloš Crnjanski“ – „Miloš Crnjanski“ Szerb Intézet, Budimpešta, 1993.

„Neuka srca. Faustovski trenutak Nastasijevićeve Zore“, u: *Sedam lirskih krugova Momčila Nastasijevića* (Nauka o književnosti. Poetička istraživanja, knj.1), Beograd/Gornji Milanovac, Institut za književnost i umetnost/Dečje novine /Kulturno-prosvetna zajednica Srbije, 1994.

„Težina živog bića: o kontekstualizmu u poeziji Ljubomira Simovića“, u: *Poezija Ljubomira Simovića*, Beograd, Zadužbina Desanka Maksimović, 1995.

„Od ptice do čoeaka“, u: *Poetika Matije Bečkovića*, Nikšić, Filozofski fakultet, 1995.

„Ogled o spoznajnom interesu istorijskog romana. Prilog postmodernoj arheologiji pripovedanja“, u: *Istorijski roman*, Beograd/Sarajevo, Institut za književnost i umetnost – Beograd, Institut za književnost i umetnost – Sarajevo, 1992–1996.

„Čisto imaginarno. Poetoleksičko prevazilaženje identiteta“, u: *Novi nihilizam. Postmodernistička kontroverza*, Beograd, Dom omladine, 1996.

„Tranzicija i nova lica književnosti“, u: *Tranzicija i nova lica književnosti*, Novi Sad, 1998.

„Празниот модел и тажната кралица: љубовта и мислата за књижевноста во дваестиот век“, у: *ФЕНОМЕНИОТ ЉУБОВ ВО БАЛКАНСКИТЕ ЛИТЕРАТУРИ И КУЛТУРИ*, Скопје, Институт за македонска литература, 1999. (“The Empty Model and the Sad Queen: The Love and the Thought Regarding the Literature in the Twentieth Century”, у: *THE PHENOMENON OF LOVE IN BALKAN LITERATURES AND CULTURES*, Skopje, Institut for Macedonian Literature, 1999.)

„Kulturna poetika rata u savremenom srpskom romanu“, у: *SRPSKI ROMAN I RAT*, priredio Miodrag Maticki, Despotovac, 1999.

„Смислата и можностите на ново читање на романот на Владо Малески“, у: *ТВОРЕШТВО НА ВЛАДО МАЛЕСКИ*, Скопје, Институт за македонска литература, 1999.

„Modernismus und Mythos in der serbischer Literatur“, у: *DAS XX. JAHRHUNDERT: SLAVISHE LITERATUREN IM DIALOG MIT DEM MYTHOS*, Hrsg. Angela Richter, Ekaterina G. Muščenko, Hamburg, Verlag Dr. Kovač (Poetica. Schriften zur Literaturwissenschaft, Band 36), 1999.

*

„Раѓање на драмата од духот на културата“, у: *ВОЈДАН ПОП ГЕОРГИЕВ-ЧЕРНОДРИНСКИ: ЖИВОТ И ДЕЛО*, Струга, Институт за македонска литература, 2001.

„Љубовта која би го исполнила светот – потрага по неможното“, у: *РЕТОРИКА НА ЉУБОВТА*, приредили: др Александар Прокопиев и др Јасмина Мојсиева-Гушева, Скопје, Институт за македонска литература, 2001.

„Die kulturgeschichtliche Bedeutung der Po-Et(h)ik von Danilo Kiš“, у: *ENTGRENZTE REPRÄSENTATIONEN GEBROCHENE REALITÄTEN: DANILO KIŠ IM SPANNUNGSFELD VON ETHIK, LITERATUR UND POLITIK*, Hrsg. von Angela Richter, München, Verlag Oto Sagner, 2001.

„Izazov posebne vrste“, у: *KNJIGA O SEMOLJ GORIMIRA VUKSANOVIĆA*, priredili Miloš Jevtić i Radovan Popović, Beograd, Narodna knjiga, 2002.

„U pogledu smisla. Novo tumačenje Disove poezije“, у: *DISOVA POEZIJA*, zbornik radova, urednik Novica Petković, Beograd/Čačak, Institut za književnost i umetnost / Gradska biblioteka "Vladislav Petković Dis", 2002.

„Prazna punoća“, u: *POEZIJA MILOVANA DANOJLIĆA*, priredio Slobodan Ž. Marković, Beograd, Zadužbina Desanka Maksimović, 2003.

Изабране студије у периодици

„Poetski roman Skendera Kulenovića“, *Savremenik*, 1979/1-2.

„Uspenja i sunovrati“, *Savremenik*, 1979/7.

„Sveobuhvatna (romaneskna) vizija“, *Književna reč* br. 148, 10.7.1980.

„Dorotejevo ćutanje“, *Književna kritika*, 1980/5.

„Iz Analogoteke“, *Delo*, 1981/1-2.

„Metafizika ćutanja“, *Savremenik*, 1981/7.

„O književnoistorijskom i mističkom u tumačenju stare srpske književnosti“, *Književna kritika*, 1982/1.

„Sa stanovišta mikrostruktura“, *Književna kritika*, 1982/3.

„Suština i poremećenost“, *Književna kritika*, 1982/6.

ANGLO-AMERIČKA NOVINSKA KRITIKA, izbor i uvodnik A. Jerkov, *Student* br. 1, 1.2.1983.

„Ponižavanje čitaoca od Piščevića do Pekića. Skica za jednu studiju“, *Vidici*, 1984/4–5.

„Anđeo i priča. Oblikovanje poetike u prozi Davida Albaharija“, *Quorum*, 1988/5.

„Fantastika uoči postmodernizma. O prozi Filipa Davida“, *Književna reč* br. 334, 25.12.1988.

„Kišova poetika enciklopedije“, *Sveske*, 1989/1.

„Leksikografska paradigma. Model enciklopedijske proze Danila Kiša“, *Književnost*, 1990/2–3.

„Nova tekstualnost“, *Književnost*, 1990/11–12.

„Ekonomski roman“, *Sveske*, 1990/6.

„Ogled o spoznajnom interesu istorijskog romana. Prilog postmodernog arheologiji pripovedanja“, *Književna reč* br. 381–382, septembar 1991.

„Imanentna poetika Andrićevih romana“, *Sveske Zaduzbine Ivo Andrić*, god. XI, sv. 8, Beograd, 1992.

„Pekićeva povest nekazanog“, *Stvaranje*, 1992/11–12.

„Pekić i Kiš – u miru sa sobom“, *Književne novine* br. 847, 1.9.1992.

- „Novi kontekst za ideal lepog u savremenoj srpskoj poeziji“, *Književna reč* br. 400, 10.9.1992.
- „Pekićeva cinična intertekstualnost“, *Književnost*, 1992/11–12.
- „Рам, рамка, пукнатина. Иманентна поетиката на романот на Данило Киш“, *Списание за уметност*, Штип, Зима 97/98, прев. А. Прокопиев.
- „Na granici postmodernog doba. Ivan Lalić i Miodrag Pavlović: kritička autorefleksija“, *Književnost*, 1993/11–12.
- „Pesma o pesmi Laze Kostića i autopoiesis. Autoreferencijalnost Santa Maria della Salute“, u: *Laza Kostić i srpski i evropski romantizam*, Naučni sastanak slavista u Vukove dane, Beograd, MSC, 1993.
- „Od pripovedačkog dodira do romanesknog sluha. O alternativnom disku rsu Andrićeve proze“, u: *Ivo Andrić u svom i našem vremenu*, Naučni sastanak slavista u Vukove dane, Beograd, MSC, 1994.
- „Contemporary Serbian Literature“, *Helsinki Monitor*, Special Issue, Essays from Belgrade and Zagreb, 1994/5.
- „Prigovori postmodernom dobu“, *Književnost*, 1994/12.
- „O neizgovorljivom“, u: *Savremena srpska proza 5*, („Pavić i postmoderna“), Trstenik, 1994.
- „Ništa je večno“, *Poezija*, Beograd, 1996/2.
- „Imanentna poetika“, *Godišnjak za poetička i hermeneutička istraživanja, PH1*, Beograd, 1997.
- „Roman i tekst. Enciklopedijski model u književnosti“, *Godišnjak za poetička i hermeneutička istraživanja, PH2*, Beograd, 1998.
- „Neizreciva misao smrti i neimenljivo u Proklesoj avliji. Smisao Andrićeve poetike“, *Sveske Zadružbine Ivo Andrić*, god. XVIII, sv. 15, 1999.
- „Od enciklopedizma do metafikcije“, *Godišnjak za poetička i hermeneutička istraživanja, PH4*, Beograd, 2000.
- „Kulturnoistorijska volja i njena predstava u srpskoj književnosti“, *Luča*, Subotica, 2000/2.
- „Dobra vest. Kritički portret Gorana Petrovića“, *Književni glasnik*, Beograd, 2001/1.
- „Literatura nie znosi wyrachowania“, *Tigiel Kultury*, 2003/7–9.

„O usvajanju *Zlatne knjige*“, *Nova Zora*, 2004/1.

Библиографија радова за избор у ванредног професора (2005-2010)

Књиге

1. 1. *Smisao (srpskog) stiha. Knjiga prva: de/konstitucija*, Beograd/Požarevac, Institut za književnost i umetnost/Edicija Braničevo, 2010.
ISBN 978-86-7315-063-5
1. 2. *Smisao (srpskog) stiha. Knjiga druga: samo/osporavanje*, Institut za književnot i umetnost/Edicija Braničevo, Beograd/Požarevac, 2010.
ISBN 978-86-7315-064-2

Студије

1. 3. „Ništa. O mrtvom Sartru. Jedna nemoguća uspomena“, u: *ŽAN-POL SARTR U SVOM I NAŠEM VREMENU*, uredila Jelana Novaković, Beograd, Filološki fakultet, 2006, str. 171-180 ISBN 86-80267-90-2
2. 4. „Парадоксот на модернизмот и митот (демитологизација, ремитологизација и митот на формата)“, у: *РЕАЛНО И ИМАГИНАРНО*, приредила Јасмина Мојсијева-Гушева, Дијалог, Скопје, 2006, стр.91-126.
ISBN 9989-155-14-3
3. 5. „Nova tekstualnost“, *Književnost*, br. 3-4, *Beograd*, 2006, str. 356-379.
ISBN 0023-2408
4. 6. „Postljubavna proza Danila Kiša“, u: *NOVA ČITANJA DANILA KIŠA*, Trstenik, Savremena srpska proza, zbornik br. 18, 2006, str. 103-119.
ISBN 86-83191-24-9

5. 7. „Poetička kontroverza između uma i ludila u prozi Dragiše Vasića“, u: ŽIVOT I DELO DRAGIŠE VASIĆA, uredio Borisav Čeliković, Gornji Milanovac, Muzej rudničko-takovskog kraja, 2008, str. 231-245.
ISBN 978-86-8277-26-4
6. 8. „Sve o Pekiću. Ultimativno čitanje“, u: POETIKA BORISLAVA PEKIĆA, uredili Petar Pijanović i Aleksandar Jerkov, Beograd, Službeni glasnik/Institut za književnost i umetnost, 2009, str.73-88.
ISBN 978-86-519-0300-0
7. 9. „Susret sa sobom u Švabici“, u *Švabica Laze Lazarevića*, predgovor, Beograd, 2009, str. 12-20.
ISBN 978-86-805513-40-9
8. 10. „Intrakulturni prostor razlike od radikalnog zla do banalnosti dobra“, u: Srpski jezik, književnost, umetnost, knj.2, Južnoslovenske/evropske paradigme u srpskoj književnosti, uredio Dragan Bošković, Kragujevac, Filološko-umenički fakultet, 2009, str. 9-23.
ISBN 978-86-85991-14-1
9. 11. „Metodologija prijatelja znanja“ u: Robert Hodel, *Diskurs (srpske) moderne*, Beograd, Filološki fakultet/Institut za književnost i umetnost, 2009, str. 205-217. ISBN 978-86-7558-671-5
10. 12. „Da li je suština poezije u stihu? Ispušteni oblik, fascikla i totalna poetika Stevana Raičkovića“, u: POETIKA STEVANA RAIČKOVIĆA, Beograd/Trebinje, Institut za književnost i umetnost/Učiteljski fakultet, 2010, str. 51-95.
ISBN 978-86-7095-157-0
11. 13. „Da li je suština u poeziji? Priroda i kultura, device i orgije, istorija i apokalipsa, totalitet i poezija Miodraga Pavlovića“, u: PESNIČKA I KNJIŽEVNA MISAO MIODRAGA PAVLOVIĆA, Beograd, Institut za književnost i umetnost, 2010, str. 161-217.
ISBN 978-86-7095-165-5
12. 14. „Gde prebiva celina? Poetika Stevana Raičkovića“, *Književna istorija*, 2010, str. 211-236. ISBN 0350-6428

xxx

1. 15. Uredjivanje naučne monografije „Gola priča“ Igor Perišić, Plato, Beograd, 2007. ISBN 978-86-447-0378-5
2. 16. Uredjivanje naučne monografije „Danilo Kiš i moderna madjarska poezija“ Marko Čudić, Plato, Beograd, 2007. ISBN 978-86-447-0406-5
3. 17. Uredjivanje naučne monografije „Pekićev Orvel“ Maja Cvijetić, Plato, Fond Atanasije Stojković, 2007. ISBN 978-86-447-0405-8
4. 18. Uredjivanje naučne monografije „U Bogorodičinom vrtu: Bogorodica i Boka Kotorska – barokna pobožnost zapadnog hrišćanstva“ Saša Brajović, Plato, Beograd, 2006. ISBN 86-447-0356-0
5. 19. Uredjivanje medjunarodnog zbornika *POETIKA BORISLAVA PEKIĆA*, uredili Petar Pijanović, Aleksandar Jerkov, Milan Radulović, Beograd, Službeni glasnik/Institut za književnost i umetnost, 2009.
ISBN 978-86-519-0300-0

Библиографија радова после избора за ванредног професора (2010-2015)

Књиге

1. 1. *Смисао (књижевне) имагинације. Књига нулта: ЕВРОПА И КЊИЖЕВНА ИСТИНА. Hermeneusia*, Филолошки факултет, Београд, 2015.
ISBN 978-86-6153-251-1

1. 2. **Смисао (књижевне) имагинације. Књига прва: ТАЈНА ЕВРОПЕ И СРПСКА КЊИЖЕВНОСТ. Апокрифика**, Филолошки факултет, 2015.
ISBN 978-86-6153-252-8
1. 3. **Смисао (књижевне) имагинације. Књига друга: СРБИЈА И ЕВРОПА. Геокултура**, Филолошки факултет, 2015. (у штампи)

Приређена издања

1. 4. **SABRANA DELA MILORADA PAVIĆA 1-10**, Vulkan, Beograd, 2014.
Priredio i uredio Aleksandar Jerkov
(првих пет томова чине нова издања романа, других пет све приче Милорада Павића које је приредио А. Јерков)
1. 5. **Beogradske priče**, u: **SABRANA DELA MILORADA PAVIĆA 1-10**, Vulkan, Beograd, 2014. Priredio i uredio Aleksandar Jerkov
ISBN 978-86-10-101156
1. 6. **Srpske priče**, u: **SABRANA DELA MILORADA PAVIĆA 1-10**, Vulkan, Beograd, 2014. Priredio i uredio Aleksandar Jerkov
ISBN 978-86-10-01209-5
1. 7. **Mediterranske priče**, u: **SABRANA DELA MILORADA PAVIĆA 1-10**, Vulkan, Beograd, 2014. Priredio i uredio Aleksandar Jerkov
ISBN 978-86-10-01208-8
1. 8. **Mali je svet**, u: **SABRANA DELA MILORADA PAVIĆA 1-10**, Vulkan, Beograd, 2014. Priredio i uredio Aleksandar Jerkov,
ISBN 978-86-10-01209-5
1. 9. **Poslednja priča**, u: **SABRANA DELA MILORADA PAVIĆA 1-10**, Vulkan, Beograd, 2014. Priredio i uredio Aleksandar Jerkov,
ISBN 978-86-10-01209-5

Антологије

Српска драма, Филолошки факултет, 2015. (у припреми)

Српска прича XX века, Филолошки факултет (у припреми)

Студије

1. 10. „Културна поетика прозе Меше Селимовића“, у: *Споменица Меше Селимовића*, уредник Предраг Палавестра, САНУ, Београд, 2010, стр. 187-202.(Научни скупови ; књ. 129)
ISBN 978-86-7025-528-9.
1. 11. „Разумети пропаст. Постмодерно доба у апокалиптичкој визури“, *Наслеђе*, бр. 16, Крагујевац, 2010, стр. 89-98.
ISSN 1820-1768
1. 12. „Рубна књижевност српска“, *Имperiјални оквири књижевности и културе*“ (Зборник са међународног научног скупа *Српски језик, књижевност, уметност*), књ. 2, одговорни уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2010, стр. 19-26.
ISBN 978-86-85991-26-4
1. 13. „Од књижевног византизма до сусрета са самим собом: поетика пропасти“, *САВРЕМЕНА СРПСКА ПРОЗА*“, Народна библиотека „Јефимија, Трстеник, 2010, стр. 91-113,
ISBN 978-86-83191-39-0
1. 14. „Поетичко изгнанство и немогуће бекство од себе“, *ЕГЗИЛ(АНТИ): књижевност, култура, друштво* (Зборник са научног округлог стола у оквиру Седмог међународног научног скупа *Српски језик, књижевност, уметност*), уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2012, стр. 9-26.
ISBN 978-86-85991-48-6
1. 15. „Ништа није немогуће, а све јесте“, *Немогуће* (Зборник са Седмог међународног научног скупа *Српски језик, књижевност, уметност*), књ. 2,

одговорни уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2013, стр. 67-79.

ISBN 978-86-85991-43-1

1. 16. „Пад Византије и диогенијска нонтологија, део први“, *Византија у (српској) књижевности и култури од средњег до двадесет и првог века* (Зборник са научног округлог стола у оквиру Осмог међународног научног скупа *Српски језик, књижевност, уметност*), уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2013, стр. 21-35.

ISBN 978-86-85991-57-8

1. 17. „Пад Византије и српска поетика, део други“, *Византија у (српској) књижевности и култури од средњег до двадесет и првог века* (Зборник са научног округлог стола у оквиру Осмог међународног научног скупа *Српски језик, књижевност, уметност*), уредник Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2013, стр. 143-162.

ISBN 978-86-85991-57-8

1. 18. "Smisao Mediterana", u: *ACQA ALTA. Mediteranski pejzaži u modernoj srpskoj i italijanskoj književnosti*, ur. Svetlana Šeatović Dimitrijević, Maria Rita Leto, Persida Lazarević Di Đakomo, Institut za književnost i umetnost, Beograd, 2013, str. 29-40.

ISBN 978-86-7095-194-5

1. 19. "Kontravokacija mediteranskog gubitka srpske kulture i Pavićevi kulturnopoeticki palimpsesti", u: *ACQA ALTA. Mediteranski pejzaži u modernoj srpskoj i italijanskoj književnosti*, ur. Svetlana Šeatović Dimitrijević, Maria Rita Leto, Persida Lazarević Di Đakomo, Institut za književnost i umetnost, Beograd, 2013, str. 539-570.

ISBN 978-86-7095-194-5

1. 20. *Шта би српска критика била?*, у: *Српска књижевна критика друге половине XX века*, уредник Милан Радуловић, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2013, стр. 413-434. (Годишњак 25; Теоријска истраживања; књ. 15)

ISBN 978-86-7095-195-2.

1. 21. „Један немогући осврт на урбофилију, двадесет пропалих година касније“, у: *Летопис Матице српске*, год. 188, књ. 491, св. 1/2 (јан.-феб. 2013), стр. 65-86.
ISSN 0025-5939
1. 22. „Цена постојања између текста и света : The Bill of Life“, у: *Књижевност*, год. 68, бр. 1 (2013), стр. 285-296.
ISSN 0023-2408.
1. 23. „Од историје дијалога и дијалошке форме до неодлучивости и акратије“, у: *Књижевност и мултикултуралност*, уредници Александра Вранеш, Љиљана Марковић, Филолошки факултет, Београд, 2013, стр. 15-28. (Културе у дијалогу ; књ. 2)
ISBN 978-86-6153-181-1.
1. 24. „Тајна Европе и српска књижевност. О истини која се не види јер је свима пред очима“, *Српски језик, књижевност и култура у процесу евроинтеграција*, уредници Милош Ковачевић и Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2014. стр. 31-65.
ISBN 978-86-85991-62-2
1. 25. „Друга тајна Европе и велика европска књижевност Срба“, *Српски језик, књижевност и култура у процесу евроинтеграција*, уредници Милош Ковачевић и Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2014, стр. 67-106.
ISBN 978-86-85991-62-2
1. 26. „Европска имагинација и европеизација српске књижевности. на путу ка трећој тајни Европе у немогућој узвишености“, *Српски језик, књижевност и култура у процесу евроинтеграција*, уредници Милош Ковачевић и Драган Бошковић, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2014, стр. 107-136.
ISBN 978-86-85991-62-2
1. 27. „Од себе се не да оздравити. Прилог теорији узалудног труда са освртом на Андрића и Павића“, у: *Летопис Матице српске*, год. 190, књ. 494, св. 1/2 (јул-авг. 2014), стр. 37-52.

ISSN 0025-5939

1. 28. „Pavićev integralni smisao“, у: *Poslednja priča*, у: *SABRANA DELA MILORADA PAVIĆA* 1-10, Priredio i uredio Aleksandar Jerkov, Vulkan, Beograd, 2014. str. 201-214.,
ISBN 978-86-10-01209-5
1. 29. „Смисао заорава: Дединац и заорава самога себе“, у: *Поезија и поетика Милана Дединца*, уреднице Слађана Јаћимовић, Светлана Шеатовић Димитријевић, Институт за књижевност и уметност, Београд 2014, стр. 103-131. (Наука о књижевности. Поетичка истраживања ; књ. 17)
ISBN 978-86-7095-203
1. 30. „Да ли се смисао (у поезији) чује“, у: *Предачка мелодија Алека Вукадиновића*, уредници Александар Јовановић, Светлана Шеатовић Димитријевић, Институт за књижевност и уметност / Дучићеве вечери поезије, Београд, Требиње, 2014, стр. 101-131. (Наука о књижевности. Поетичка истраживања ; књ. 18)
ISBN 978-86-7095-211-9.
1. 31. “Is the New Paradigm in the Balkans Old Enough? An Introduction to Postpoetics, the First Step”. *European Review*, Vol.23, No.3 (2015), p. 386-395.
1. 32. „Šta je ostalo od samoće u savremenoj srpskoj književnosti“, *DISAPPARTENENZE Figure del distacco e altre solitudini nelle letterature dell'Europa Centro-Orientale*, Convegno internazionale Torino, 5-6 Marzo 2015, *RICOGNIZIONI. Rivista di Lingue, letterature e Culture Moderne. Università degli Studi di Torino*
ISSN 2384-8987
2. 33. “Postautonomous Literature”, *Postmodernisme: origines, configurations, perspectives*, *Communications*, no.99, 2016 (in press)
ISSN 0588-8018

Jerkov, A., Sofronijevic, A., & Stanistic, D. K. (in press). Smart and Sustainable Library: Information Literacy Hub of a New City. In Information Literacy: Moving Toward Sustainability, Volume 552 of the Communications in Computer and Information Science series. Springer International Publishing.
ISSN 1865-0929

Sofronijevic, A., Jerkov, A., & Stanistic, D. K. (2015). A Proposal for Autonomous Scientific Publishing Agent. In Research and Advanced Technology for Digital Libraries (pp. 360-363). Springer International Publishing.
ISSN 0302-9743 ISSN 1611-3349 (electronic)

Др Александар Јерков је објавио, дакле, од избора у звање ванредног професора преко тридесет одабраних библиографских јединица, сакупио број бодова и испунио услове предвиђене за избор у звање редовног професора.

III. МИШЉЕЊЕ О ДОСАДАШЊЕМ НАУЧНОМ И СТРУЧНОМ РАДУ КАНДИДАТА

Проф. др Александар Јерков је добро познат проучавалац српске књижевности. Он је својим радовима допринео њеном бољем познавању и формирању нових судова о њој, а нарочито је стекао репутацију поетичким и књижевноисторијским обликовањем нових епоха српске књижевности и преиспитивањем оних нешто ранијих. Његов рад почива на суочавању поетичких истраживања са најновијим тенденцијама у теорији књижевности и критичком сагледавању књижевнотеоријских резултата. Основни домени његовог научног рада су проучавање савремене српске књижевности и рецентних појава, истраживање нових теоријских достигнућа и њихова критичка примена. Проф. др Александар Јерков дао је и нека своја, доста амбициозна теоријска размишљања која везује за постхерменеутику.

У складу са тим постоје у његовом раду фазе и посебне области које се могу пратити, али је сасвим јасно да је овом истраживачу стало до врсте континуитета, тако да се он у дугом низу година и на различите начине, или приступајући проблемима са различитих страна, стално бавио истим или сличним

питањима која сматра посебно важним. Отуда постоји једна врста кохеренције предмета – савремена српска књижевност у смислу српске књижевности прошлог века и оне која данас настаје, и кохеренције приступа – како тумачити књижевност после постструктурализма, нарочито с обзиром на деконструкцију и постхерменеутику.

Критичке радове професор Јерков почео је да објављује врло рано, још као гимназијалац и од тада је увек усред књижевних расправа. То га је учинило познатим и препознатљивим критичарем и тумачем књижевности и изван академских оквира и универзитетских средина. Књижевност је за њега језичка уметност и отуда се временом све више опире ономе у шта се тумачење књижевности претвара данас. У време када се у књижевности више тражи политика него уметност, он заузима јак став отпора преобликовању тзв. књижевног поља. Својом запаженом критичарском активношћу и научним радом проф. др Александар Јерков је више од три деценије, на много начина и са великом посвећеношћу ангажован у тумачењу савремене српске књижевности. У књижевном животу он је оставио траг посвећености књижевним вредностима и чврстог избора и укуса. Строго разликујући књижевне вредности, умео је да доноси и негативне судове о различитим делима и појавама. Збирно узев, он заступа становиште великих књижевних дела и неку врсту стваралачког елитизма, настојећи истовремено на савремености и актуелности. За њега је постхерменеутика облик суочавања са оним што је најбитније, па уколико постструктуралистички сумња у сваки *архе*, он утолико више тражи да критика метафизике не исклизне из историје идеја у идеологију и политичку праксу. У својим најопсежнијим радовима изложио је и своје теоријске погледе од *де/конституције* до *херменеусије* и остаје да се види у како ће овај сложени теоријски пројекат бити заокружен. Професор Јерков је такође говорник, предавач и критичар препознатљивог стила и израза. У критици је изашао на глас по својој строгости, углавном јер је непопустљив када је реч о књижевним вредностима онако како их он види. Проф. др Јерков је имао више докторанада и магистраната и под његовим руководством су израђени бројни дипломски, магистарски и докторски радови.

У следећем делу овог извештаја даћемо сасвим кратак осврт на књиге проф. др Александра Јеркова.

Његова прва књига *Метод и фантазма* објављена је 1982. године и она садржи неколико студија из српске књижевности и једну компаративну. Јерковљеви радови посвећени делима Борислава Пекића, Скендера Куленовића и Добрила Ненадића откривају нека основна уверења и полазишта овог критичара, нарочито рад о Бориславу Пекићу, аутору који је његово трајно интересовање. Посебан сензибилитет посведочила је компаративна студија у којој се истражује једна скривена релација, поетичка веза дела Кафке и Борхеса.

Друга књига, *Од модернизма до постмодерне* прати неке од најзначајнијих токова савремене српске прозе. С усмерењем на теорију прозе, Јерков настоји да од наратолошке анализе до идеје смрти приповедача покаже како се српска проза запутила у истом смеру у којем је ишао и, условно речено, развој светске књижевности. Основна Јерковљева идеја јесте да се мења статус и положај приче, приповедања и приповедача, тако да текст и његово „приређивање“ добијају на значају. Овај процес води све до аутореференцијалног парадокса: приповедања поетике. Јерков је ове идеје изнео неку годину пре појављивања студије Жан Ив Тадјеа *Поетички приповедни текст*. Оваква становишта одредила су његово виђење српске постмодерне и заокружене слике једне књижевноисторијске епохе, типолошки диференциране, која се одређује у распону од средине шездесетих година, када се тек почиње распознавати, до средине осамдесетих, када по Јерковљевом уверењу постаје доминантна. Закључци и рад проф. др Јеркова о српској постмодерни се често коментаришу и овај његов рад постао је нека врста примарне литературе за проучавање назначене епохе српске књижевности. Он је пратио, тумачио и трагао за теоријским темељима феномена карактеристичних за прозу, понешто и поезију, постмодерне, па се у извесном погледу може сматрати да је његова критичка и хеременеутичка пракса била конститутиван део српске посмодерне. Она је од значаја како за утврђивање теоријских поставки тако и за

расветљавање последица постмодерних стратегија. Одједице дате студије др Јеркова и појединих радова који стоје у доста великој блискости са њом, дакле, са тих се разлога често могу наћи у радовима посвећеним постмодернизму у српској и јужнословенским књижевностима.

Прозу српске постмодерне Александар Јерков је представио *Антологијом српске прозе постмодерног доба* која у врло широком луку, полазећи још од Андрића, Црњанског и Деснице, показује основне стратегије постмодерног приповедања у савременој српској прози. За овај обиман избор објављен у угледној едицији Српске књижевне задруге посвећеној репрезентативним антологијама, професор Јерков је написао и опсежан предговор који даје теоријске основе постмодернизма и преглед развоја српске прозе. Не само хронолошки, него пре свега типолошки, та би проза припадала главним токовима постмодерне литературе од шездесетих година прошлог века наовамо.

Књига *Нова текстуалност* садржи и опсежне текстове о Павићу, којим се Јерков често и истрајно бавио, и Давиду Албахарију, који је по мишљењу дела савремене критике, укључујући и Александара Јеркова, био предводник прозаиста који су почетком осамдесетих ступали на књижевну сцену. Појам текстуалности који је већ у наслову књиге, има за циљ да укаже на то како се догодила крупна промена у савременој књижевности. Упућеност на текст основно је полазиште критичке мисли двадесетог века, али усмереност на текстуалност и стратегије оспољавања и раскривања фикције, истицања текстуалности, све је то предмет актуелних дебата ка крају двадесетог века у које се професор Јерков укључивао са пуно елана и жеље да покаже како је српска књижевност, независно од друштвених прилика и економских основа, без друштвених пракси и тзв. информатичког, или постиндустријског друштва, проналазила исте менталне матрице и поетичке путање које су се могле видети у, опет условно речено, најразвијенијим културама и литературама света. Иако није ишао до крајњих консеквенци оваквих теоријских становишта, која завршавају у томе да је све текст, професор Јерков је био један од врло обавештених и доследних заступника савремених методолошких струјања и читања српске књижевности с обзиром на њих.

Следе две монографије са заједничким наднасловом *Смисао (српског) стиха*. Прва књига је *Де/конституција* и посвећена је периоду српске књижевности од зачетака модерног песништва до Момчила Настасијевића, а друга књига, *Само/оспоровање*, посвећена је периоду модернизма после Другог светског рата, од почетка педесетих година надаље. За ову књигу Александар Јерков је добио награду „Ђорђе Јовановић“ за најбољу критичку књигу објављену у претходној години. У овим студијама проф. др Јерков се, премда сада у домену проучавања поезије, а не више прозе, као у ранијој фази својих истраживања, окренуо модернистичким токовима српске књижевности. Он их види раздвојене у три сегмента: рани модернизам (почеци, до Првог светског рата), развијени или високи модернизам (у време између светских ратова) и позни модернизам од почетка педесетих година до средине шездесетих. У целом том периоду он прати и кризу модернизма која је подлога и основни разлог за настајање постмодерног доба.

Де/конституција већ у наслову истиче једну далекосежну претензију са којом се отворено рачуна. Реч је о двострукој алузији – прва је на онај развој критичке мисли који од идеје *деструкције*, на којој почива ток критике метафизике од Ничеа до Хајдегера, преко *деконструкције* Жака Дериде која је обележила критичку мисао у последњим деценијама XX века; друга алузија упућује на конституционалистичко схватање друштвених феномена које се у студији узима у обзир, али не усваја. Управо због ове друге алузије Јерков тражи да се исти процес преиспитивања, са ослонцем на *деструкцију/деконструкцију*, изведе на свим облицима конституционалистичких приступа. Проф. др Јерков се још увек, ни после објављивања ове студије, није упустио у детаљно развијање своје можда преамбициозне а свакако захтевне теоријске конструкције, већ се она мора ишчитати из његове критичке праксе и дијалога који води са другим тумачима. У овој књизи, међутим он је на трагу претходно објављеног текста о аутореференцијалности посвећеног „Santa Maria della Salute“ Лазе Костића, чиме је успоставио дискретну везу са ранијим темељним преокупацијама (аутореференцијалност, метафикција, иманентна поетика), дао опсежну студију „Уместо велике теорије. Хермејеутика“, која сама заузима више од половине књиге и заправо је књига у књизи посвећена начелима тумачења. Смисао овог поступка

постао је јаснији после објављивања нове књиге посвећене постхерменеутици за коју је сковао нови назив, „херменеусиа“, коју образлаже такође под насловом „Уместо велике теорије. Хеменеусиа“. Назире се његов план да, поред анализа појединих дела, изгради постхерменеутичку концепцију тумачења које се ослања на српску књижевност као своје нужно исходиште. Напор да се на српској књижевности изгради целовита аналитичка теорија завређује посебну пажњу. Ово је био наговештај да ће се проф. Јерков и у својим наредним књигама такође бавити теоријом тумачења и настојати да етапно изгради целовит интерпретативни систем.

Смисао де/конституције за коју се у овом свом раду залаже може се у најкраћем описати на следећи начин: из поглавља у поглавље се поводом различитих дела и песничких опуса систематично гради мрежа интерпретативних могућности и показује како се у исти мах *конституишу* различита виђења поезије, али и *деконституише* ексклузивност свакога од њих. Показујући сукоб интерпретативних воља и домета критичке имагинације, проф. др Јерков заправо тражи такву теоријску позицију која неће унапред обавезивати тумача на одређени интерпретативни захват, док ће се све време на сопственом тумачењу показивати оно исто што се чини и са тумачењем других. Дакле, конституисање једног кохерентног становишта прати деконституисање свих других, али сада се захтева да се деконституише и оно становиште које је најближе самом критичару. Тако проф. др Јерков испитује почетке и токове српског модернизма и корак по корак расветљава шта заправо значи де/конституција, а то више није показивање ограничења метафизике или логоцентризма, већ значи самопревазилажење сопствене условљености и сопствене интерпретативне стратегије, што води до дијалога са самим собом који је одредио у другој књизи као само/оспоравање.

Поставке проф. др Јеркова траже отворени дијалог о свим питањима текста који се тумачи. Хермејеутика, појам који је сачинио од херменеутика и мајеутика, значи да се у речима других тумача увиди критичка истина и да се у сопственом тумачењу спроведе иста процедура и установи позиција Другог. Главни допринос је, дакле, у критичком и методолошком дијалогу који непосредан интерпретативни „рад на текстовима“ српске књижевности и њеним тумачењима претвара у непрестани дијалог о смислу књижевности као уметности и сврси тумачења као

присвајању књижевности. Могло би се рећи да, идући по страни од својих инспирација у постструктурализму, проф. др Јерков, као што се ослања на Бенјамина, настоји да се ослони на Бахтинову теорију дијалогицитета. То не значи да Јерков заступа амбивалентну позицију, већ сматра да онај ко тумачи мора, у његовом виђењу, да тумачи као да су у истом часу на делу све епохе и сви тумачи. То је наравно претенциозно, али могло би се рећи да води концепцији интегралног критичког пропитивања у којем су конституција и деконституција равноправне. Овим радовима најављено је његово интересовање за књижевну имагинацију и њен смисао, што ће бити предмет најновијих радова проф. др Александра Јеркова.

У другом тому истраживања „смисла (српског) стиха“ Јерков на трагу овако одређених становишта покреће двоструки дијалог са савременим песницима. Ново удвајање се сада састоји у томе што се тежиште ставља на емпиријску чињеницу да песници воде критички дијалог и сами са собом, што је такође још један додатак његовим размишљањима о иманентној поезици, аутопоезици и имплицитној поезици. Песник као тумач туђе поезије доведен је у ситуацију да се сваки његов интерпретативни захват одређује и према његовом сопственом песништву. На тај начин указао је како Стеван Раичковић, Миодраг Павловић, Иван В. Лалић и Љубомир Симовић у текстовима о другим песницима говоре заправо и о сопственој поезији. Та могућност – аутопоетика у текстовима о другима – није само откриће важног програмског слоја у српској књижевности, већ увод у то да свако тумачење мора себе да доведе у сумњу. Ови Јерковљеви радови посматрају српску књижевност и мисао о њој као равноправну европској књижевности.

Поље тумачења отвара се за историјске догађаје и колективно памћење и Јерков очито жели да у сваком погледу истакне вредности српског стиха. То је, поред описаних теоријских претензија, несумњиво највреднија одлика његове студије. Његове две књиге обликују историју модерног српског песништва и у њима је проф. др Јерков демонстрирао један нов тон својих радова. Пишући о поезији, што је у великој мери резултат истраживачког рада на пројектима Института за књижевност и уметност, Јерков је показао све најважније одлике свог приступа књижевности, посебно поезији, и поставио темељ једном ширем ауторском захвату који је овим књигама најављен и започет.

Тај шири пројекат је, сада када је објављен још један вишеделни сегмент опсежне композитне целине у настајању, много јаснији, иако се још увек не виде све његове контуре. Реч је пре свега о два новим књигама које су објављене ове године: *Европа и књижевна истина*, те *Тајна Европе и српска књижевност*. Заједнички, кровни назив је сада *Смисао (књижевне) имагинације*, са најављена четири наслова. Према уверењу професора Јеркова, његов пројекат би могао бити нека врста *историје (српске) модерности уфрагментима*, што он именује као један нов и необичан постисторијски пројекат. То је и његово виђење одговора на питање како после великог века теорије писати историју.

У првом тому *Смисла (књижевне) имагинације, Европа и књижевна истина*, професор Јерков има своје стратешко опредељење: пошто је, по њему, „велика теорија“ постала немогућа као јединствен захват, може се писати уместо ње низ расправа које описују место на којем је таква теорија требало да буде. Тим поводом Јерков улази у оштру дебату о положају српске културе и књижевности у данашњем свету. Његова чудна и провокативна теза јесте да бисмо на сва питања боље одговорили када бисмо упознали истину књижевности која није ни друштвени рефлекс ни историјски прилог, већ продор у смисао саме егзистенције човека и свега што му припада. Зато се он систематски ослобађа притиска политичких околности и идеолошких дилема, нарочито оних везаних за актуелни тренутак и питања евроинтеграција, да би трагао за аутохтоним решењем положаја српске књижевности и културе у савременим интеграцијама, али и дезинтеграцијама. Истину која превазилази идеолошке пројекције он налази везујући овај свој рад за претходни троделни пројекат и поново пишући о Настасијевићу и Дису, како би било јасно да оно што је истина њихових песничких дела мора бити пред очима онога ко хоће да одреди положај и смисао српске заједнице данас. Српска књижевност, по његовом мишљењу, познаје Европу онако како је ми не разумемо у историји и политици, иако нас то најдубље сазнање сучиче у ратовима и страдањима из којих смо све до краја прошлог века стицали симболички капитал, а у том сукобу га брутално изгубили. Зато он сматра да треба видети шта књижевност мисли о нама и нашем положају у свету и у историји. Професор Јерков је поставио питање о смислу српске књижевности, посебно у

поређењу са друштвеном и филозофском мишљу које су, у односу на књижевност, у инфериорном положају. Српска књижевност доноси књижевну мисао која има капацитет и својства највеће културноисторијске самоспознаје и расветљавања себе у очима Другог. Ти закључци могу бити изазов будућим тумачима и већ јесу допринос ове студије сагледавању комплекса функција које српска књижевност има.

Преко нових, европских контекстуализација тумачења дела Андрића и Црњанског, а посебно Пекића и Павића, стиже се до *контрапозиције*, фигуре која је карактеристична за ауторову критичку имагинацију: књижевност не осликава свет који познајемо нити га транспонује уметничким средствима него познаје човека и човеков свет; отуда она није визионарска већ је у симболичком поседу свега што је битно за човека. Велики српски писци, по уверењу професора Јеркова, у својим делима, не као грађанске личности и у јавном иступању, „знају“ оно што је најбитније и задатак је тумачења да се пробије до тог *знања*, то је позиција критичке археологије и антропологије. У постављању темеља таквом радикалном проширењу књижевне епистемологије, имајући на уму резултате критичке мисли XX века, професор Јерков у овој књизи посебно држи до Фукоовог наслеђа, и тако гради критичку антропологију књижевне имагинације. Улогу коју је у највећој мери имао Дерида у одређењу *де/конституције*, сада има фукоовска археологија. Професор Јерков настоји да, без комплекса инфериорности, равноправно уђе у дијалог са главним токовима европске мисли, не само оне књижевне. Нема сумње да је то велика претензија на коју му даје право, мисли Јерков, његово истраживање које траје последњих двадесетак година и настојање да се дође до сопствене теоријске и методолошке позиције. Размишљајући о смислу књижевне имагинације на фону европских духовних кретања двадесетог века, Јерков нуди виђење места људског друштва у књижевности и места књижевне имагинације у друштву. Професор Јерков има амбиције да заснује својеврсну филозофију српске књижевне имагинације, исписујући десетине страница оштре полемичке теоријске усмерености у односу на превладавајуће новије теоријске и књижевно-филозофске ставове. Он настоји да покаже како српска књижевност обезбеђује најшири симболички оквир нашег саморазумевања и обликовања и да је по томе сасвим у рангу великих европских књижевности, ако не по нечему, понекад, и изнад неке од

њих. Као да у подтексту овог става стоји Кишов исказ којим се тврди да се овде књижевност разумева озбиљније и трагичније него у Европи. У сваком случају, проф. др Јерков се залаже за достојно место српске књижевности у европским оквирима.

Да би уверљиво описао генезу модерне српске књижевности, проф. др Александар Јерков иде у књижевну прошлост, тражећи коренемодерности и идентитета у нашој најстаријој забележеној усменој поезији. Потом ће се, у својим даљим истраживањима, вратити античкој литератури и митологији да би успоставио што шири и богатији контекст за разумевање српске књижевности. То му даје могућност да уђе у дијалог са најзначајнијим теоретичарима и херменеутичарима, трагајући за својом методолошком позицијом. За њега је нарочито подстицајан дијалог Штајгера и Хајдегера, где учава да су њихове верзије херменеутике обухватиле и питања друштвене конституције. Јерковљева амбиција је да у духу једне старе хуманистичке традиције достигне одговарајући савремени ниво заснивања тумачења књижевности. Њему је изузетно стало да спречи да се тумачење књижевности види само као критички коментар, зато афирмише „самозаснивајућу критичко-филозофску мисао која хоће да покаже вредности српске књижевности и снагу коју она треба да има у обликовању српског грађанског друштва“.

Тајна Европе била је, за разлику од прве књиге, у већој мери и раније доступна јер су три опсежна поглавља (око 150 страница текста) објављена у зборнику о књижевности и евроинтеграцијама. То је вехементна критика појма Европе и његовог непромишљеног коришћења; она раскрива, од најранијег мита о Европи у грчкој књижевности до савремених српских писаца, шта значи појам насиља, а не само грађанске демократске интеграције, закона образовања и правне државе и других несумњивих европских тековина, које се, међутим, у империјалној и постнационалној констелацији брзо одбацују у корист других интереса. Раскривајући *тајну* Европе, Јерков се није устезао да покаже и потајна сазнања која следе из грубих метафора о власти које је књижевност обликовала и које повезују рађање модернизма са њима. Јерков је овде заправо писао археологију књижевне имагинације која се на крају претвара и у геокултурну

мапу, још једном пролазећи кроз дела и опусе о којима је већ говорио у ранијим томовима, опет из једног новог угла. Тиме постаје јасно да ће се цела његова историја у фрагментима одвијати као стално враћање тумачења. Овде је посебно истакнуто песништво Миодрага Павловића коме је у *Само/оспорувању* већбила посвећена опсежна студија, а уз њега и Ивану В. Лалићу, те низу прозних и неким драмским писцима. Јерков истражује и европску имагинацију и европеизацију српске књижевности. Главна тема проф. др Александар Јеркова увек и у свему остаје уметничка вредност великих дела српске књижевности.

Пројекат *Смисао (књижевне) имагинације* свакако је најважнији допринос др Александра Јеркова, али вреди споменути и ново издање сабраних дела Милорада Павића за које је он посебно уредио пет књига прича и написао нови поговор, што је нов допринос сагледавању целог Павићевог опуса. Јерков има више текстова о Павићу и могао их је објединити и као посебну књигу. Он је написао и студије о поезији Дединца и Вукадиновића, говорио о проблемима *урбофилије*, дао лепо компаративно виђење Андрића и Павића, те за *Летопис Матице српске* написао више страница које је некада одредио као „критичку прозу“ каква је највише дошла до изражаја у раду „Цена постојања између текста и света: The Bill of Life“.

Професор Јерков увек настоји да понуди ново разумевање предмета тумачења, да одреди његов књижевноисторијски положај и да испита теоријске последице које то тумачење има или претпоставља, при чему њега посебно привлаче тзв. коначна питања. На њима је тај тумач и универзитетски предавач изградио своје аутентичне погледе на историју српске књижевности и дао свој допринос теорији књижевности и методологији књижевне критике. Ови резултати иду преко хоризонта академске везаности за предмет проучавања – српску књижевност XX века – и представљају релевантан научни домет. Јерковљево мишљење о књижевности имало је различите одјеке, посебно када говоримо о његовим тумачењима Андрића, Киша и Пекића, као и допринос расправи о конституисању књижевноисторијске слике постмодерног доба српске књижевности и његовог односа према модернизму.

Библиографија професора Јеркова казује да је он објавио и више радова на страним језицима, пре свега на енглеском. Он је радо виђен гост на међународним научним скуповима и конференцијама (Сорбона, Хале, Трир, Берлин, Хамбург, Минхен, Тибинген, Торино, Познањ, Лавов, Њујорк, Денвер, Буенос Ариес...). У ту групу радова иду текстови писани за потребе иностраних академских средина, који би могли представљати засебну аналитичку целину.

Од 2013. године, откако је управник Универзитетске библиотеке, проф. др Јерков био је и коаутор неколико научних радова који припадају библиотечно-информатичкој области, презентованих на међународним конференцијама, а два од тих радова у издању Шпрингера су у публикацијама са листе највиших научних постигнућа.

Комисија оцењује да је научни опус проф. др Александара Јеркова обиман, да је реч о међународно познатом научном истраживачу који је стекао висок статус у домаћој књижевној критици и науци о књижевности, да је присутан на међународној сцени и да испуњава постављене академске критеријуме за избор у звање редовног професора.

IV. МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ ДРУГИХ УСЛОВА ЗА ИЗБОР

Професор др Александар Јерков држи на Филолошком факултету предавања из предмета Српска књижевност XX века, односно Српска књижевност од модерне до постмодернизма и Поетике савремене српске књижевности, на основним студијама и изборне курсеве на мастеру. Наставу на докторским студијама држао је и на Филозофском факултету у Новом Саду и Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (имао је неколико студената и током боравака у САД и у Немачкој). Руководио је израдом десет одбрањених магистарских, шест одбрањених и три предата докторска рада, а сада руководи израдом шест пријављених докторских радова из србистике и компаративног проучавања књижевности. Када су то потребе факултета налагале, био је ментор три доктората из англистике па и једног из компаративног проучавања хунгарологије, а сада је коментор радовима из

србистике и италијанистике, односно хиспанистике и србистике. Био је члан већег броја комисија за одбрану магистарских и докторских радова на овим катедрама, односно на универзитетима у Новом Саду, Крагујевцу и Загребу. Студенти и младе колеге којима је био ментор или је посебно радио са њима у изради њихових радова пронашли су место у струци, запослени су данас на факултетима и у институтима, где граде своју академску каријеру.

V. ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Проф. др Александар Јерков аутор је више запажених и награђених књига о савременој српској прози и поезији, приређивач неколико антологија које су обликовале слику српске књижевности и културе и критичар евидентног утицаја и резултата, а свему томе је он у претходних пет година дао нове доприносе, ширећи своје погледе на књижевност, препознатљиве по особеној методологији и реторици, и афирмишући српску књижевност у европском контексту. Посебно се истакао у проучавању српске књижевности постмодерног доба, модерне српске поезије и књижевне имагинације, а своје теоријске погледе тежи да обликује у једну целовиту „постхерменеутичку“ теорију. Његов богати приређивачки и издавачки рад такође је својеврстан допринос. Професор Јерков је од почетка своје универзитетске каријере ангажован у настави и има вишегодишње педагошко искуство. Он је предавач на добром гласу, беседник који има своју публику у академској средини и изван ње.

Др Александар Јерков је на основу објављених књига и научних радова, њиховог значаја за предмет истраживања и одјека у стручној јавности, као и својом досадашњом богатом предавачком и ваннаставном активношћу, те радом са студентима свих академских степена, испунио све критеријуме за избор у звање редовног професора, а својим ангажовањем на универзитету и у јавности, обављањем руководећих функција у установама универзитета, показао да је реч о професору од угледа. Зато чланови Комисије једногласно предлажу Изборном већу Филолошког факултета др Александра Јеркова, ванредног професора, за избор у

звање редовног професора за ужу научну област Српска књижевност, предмет Српска књижевност XX века.

У Београду, 10.12.2015.г.

Чланови Комисије

проф. др Јован Делић

проф. др Петар Пијановић

проф. др Михајло Пантић

проф. др Миливој Ненин